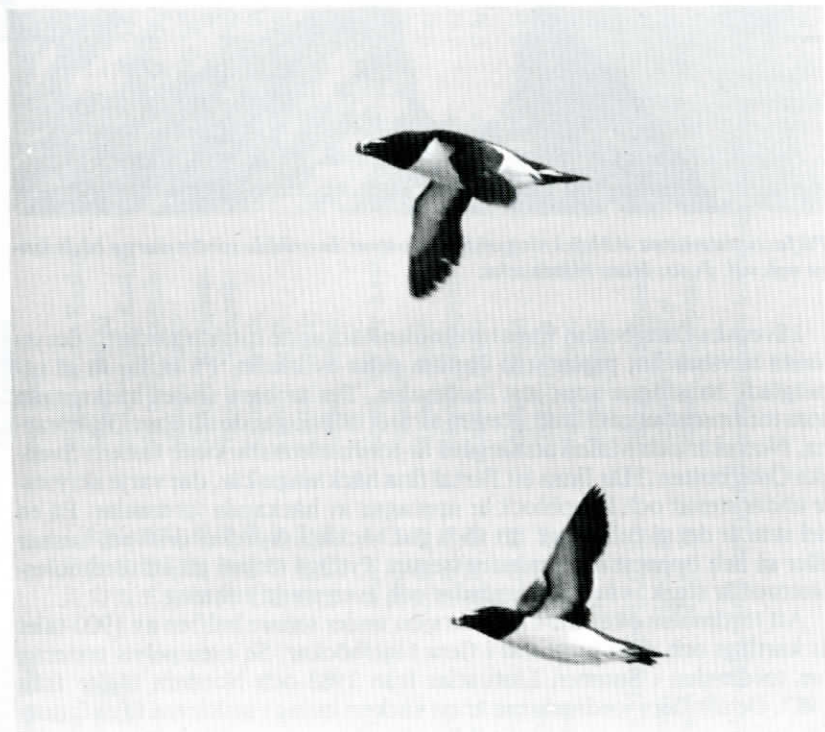
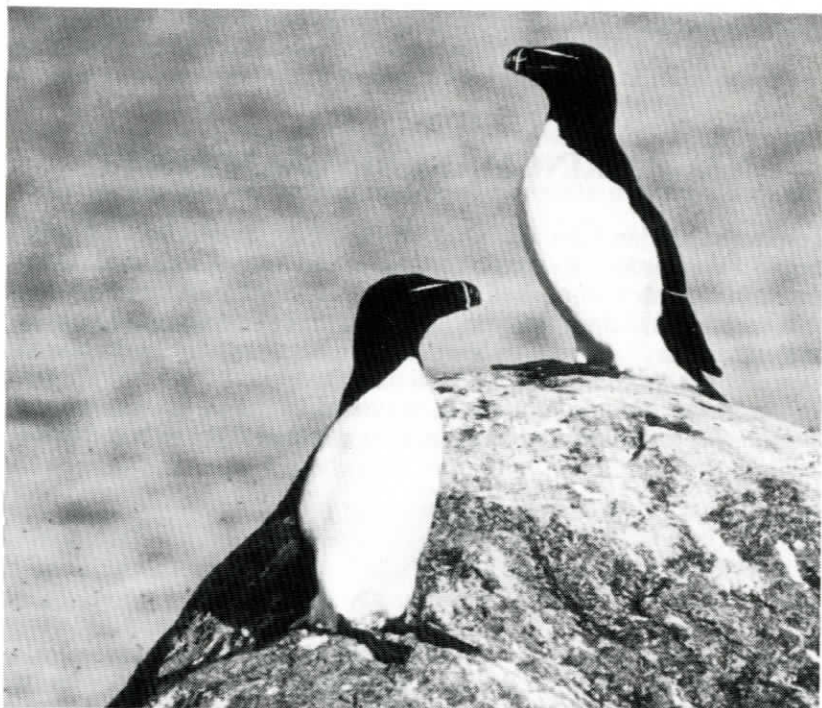

TORDMULEN, NÅGRA RINGMÄRKNINGSÅTERFYND

Tordmulen hör jämsides med tobisgrisslan till de karakteristiska fågelarterna i utskärgården i Kvarken. Tordmulen kan inte mäta sig med tobisgrisslan in individriktighet, men den är minst lika synlig och lättobserverad som sin mindre alkfågelsläkting. Det vet de flesta utskärsfarare, som intresserar sig för fågellivet. Att bli ringad i sin båt av nyfikna tordmular till havs eller vid häckningsskären hör till båtutfärderna. Ett par tre varv brukar tordmulen eller tordmularna flyga runt båten, innan fiskeplatserna ut till havs eller sittstenarna på häckningsskåret lockar fåglarna bort från båten.

Att bli ringad av nyfikna tordmular i Kvarken hör till de dagliga sommarhändelserna i havsbandet. Foto: Hans Hästbacka.

På favoritstenarna vid häckningsskären poserar de orädda tordmularna både länge och väl. Foto: Hans Hästbacka.

I Svenska Österbotten finns tordmulen häckande i utskärgården, i det yttre havsbandet, precis som i andra delar av landet. Få fåglar är så utpräglade havsfåglar som just tordmulen. Det är bara under häckningen som tordmularna går i land. Resten av året tillbringar de till havs. Valsörarna, Norrskär och Malax utskärgård är tordmulens starkaste fästen i Svenska Österbotten. Här finns ett flertal fina häckningsskär, där varje skrymsle under stenar och klippblock är upptagna av häckande tordmular. På en del skär är det så fullbelagt, att vissa par häckar i skydd av drivved, buskar eller så helt öppet mellan mindre stenar. Tydliga tecken på att tordmuletammen är stark i våra utskärgårdar och även stadd i ökning.

Att tordmulen ökat starkt i Östersjön under senare hälften av 1900-talet är kartlagt och dokumenterat i flera fågelböcker. Se exempelvis texterna om tordmulen i Suomen Lintuatlas från 1983 och Nordens fåglar från 1987. De allt flera tordmularna är ett vackert inslag i utskärens fågelfauna. De lockar också ringmärkare till havsbandet varje sommar för några dagars krypande och letande bland stenar och klippblock efter de ljusgrå ungarna till den koncentrerade doften av fågelspillning och ruttan fisk.

Ringmärkningsplats och -tid	Återfyndsort och -tid	Förfluten tid	Avstånd och riktning från ringmärkningsplatsen
Maxmo 29.07.85	20 mil W om Kaskö 08.11.85	0 år 3 mån 10 dag	137 km SSW
Valsörarna 23.07.80	Malax, Bergö 07.07.82	1 år 11 mån 16 dag	42 km SSW
Valsörarna 23.07.85	20 mil W om Kaskö 25.09.85	0 år 2 mån 3 dag	126 km SSW
Malax 16.07.86	Närpes, Nämpnäs 20.09.87	1 år 2 mån 5 dag	73 km S
Malax 17.07.87	Malax, Bergö 15.06.90	2 år 10 mån 28 dag	5 km SSW
Malax 18.07.88	Närpes, Nämpnäs 29.08.89	1 år 1 mån 11 dag	80 km S
Malax 23.07.88	Närpes, Nämpnäs 16.06.89	0 år 10 mån 23 dag	75 km S
Malax 10.07.89	Kaskö, havsb. 15.10.89	0 år 3 mån 5 dag	84 km S
Malax 10.07.89	Kaskö, havsb. 15.10.89	0 år 3 mån 5 dag	84 km S
Malax 11.07.89	Kaskö, havsb. 15.10.89	0 år 3 mån 4 dag	81 km S
Malax 11.07.89	Kaskö, havsb. 15.10.89	0 år 3 mån 4 dag	81 km S
Brändö 14.07.83	30 mil SW om Kaskö 19.09.85	2 år 2 mån 6 dag	155 km NNW
Saltvik 21.07.84	Norrskär 25.06.86	1 år 11 mån 4 dag	309 km N
Föglö 28.07.85	Malax, Bergö 15.07.86	0 år 11 mån 17 dag	360 km N
Gustavs 15.07.88	Närpes, Nämpnäs 06.08.89	1 år 0 mån 22 dag	189 km N
Saltvik 08.07.89	Kaskö, havsb. 15.10.89	0 år 3 mån 7 dag	221 km NNE
Virolahti 17.08.86	Malax, Bergö 20.06.89	2 år 10 mån 2 dag	462 km NW
Virolahti 23.07.88	Kaskö, havsb. 15.10.89	1 år 2 mån 23 dag	411 km NW
Virolahti 23.07.88	Malax, Bergö 25.07.89	1 år 0 mån 2 dag	471 km NW
Kotka 18.07.89	Malax, Bergö 15.06.90	0 år 10 mån 27 dag	466 km NW
Svenska Högarna 17.07.83	Närpes, Nämpnäs 08.07.85	1 år 11 mån 9 dag	363 km NNE
Sandholm 16.07.88	Korsnäs, Töjby 02.08.89	1 år 0 mån 17 dag	392 km NNE
Understen 17.07.88	Närpes, Nämpnäs 25.07.89	1 år 0 mån 13 dag	267 km NNE

Ringmärknings- och återfyndsdata på tjugotre tordmular återfunna i Sydösterbotten.

Själv har jag inte ringmärkt några tordmuleungar ännu, men några återfynd har jag gjort och förmedlat några fler som fiskare och skärgårdsbor gjort. De här återfynden är nu 23 till antalet och säger en del om tordmulens förflyttningar i Kvarken och i Östersjön som helhet. Alla de tjugotre tordmularna har drunknat i eller fastnat i och släppts levande från fiskebragder; laxdrivnät och laxfällor, sikdrivnät och sikkrokar. De icke ringmärkta och drunknade tordmularna är betydligt flera än de ringmärkta och drunknade, men att döma av tordmulens fortsatta expansion är åderlåtningen i fiskebragderna inte oroväckande stor. Men tråkigt är det med alla de drunknade tordmularna. Det tycker fiskarna också.

Tabellen här invid med ringmärkningsdata och återfyndsdata kan med tanke på ringmärkningsarten delas in i fyra delar: Kvarken, Skärgårdshavet och Åland där ca hälften av den finska tordmulestammen häckar, Finska vikens östra del och svenska östkusten. Återfynden är gjorda i Sydösterbotten, från Norrskär i norr till Kaskö i söder.

Ingen av tordmularna har varit gamla, det vill säga könsmogna fåglar. Könsmogna blir de i fyra—fem års åldern. Återfynden är gjorda både under ungfåglarnas höstflyttning och under deras kringströvande sommartillvaro. Tydligt är att de unga tordmularna strövar vida omkring i Östersjöns alla vikar och bukter. Det syns klart av de fyra tordmularna från östra Finska viken, vilka drunknat i fiskebragder utanför Kaskö och Bergö utskärgård, eller varför inte av de åländska och svenska tordmularna som slutat sina dagar någonstans i Kvarkenområdet.

För tordmulen är hela Östersjön ett gemensamt hav oberoende av födelseplats. Utbytet av fåglar är tydligen stort mellan de olika delpopulationerna. Det genetiska utbytet är med andra ord iögonenfallande stort mellan skilda tordmulestammar i Östersjön. Detta är bara av goda för hela tordmulepopulationen i Östersjön.

Troligtvis vandrar tordmular födda i Kvarken vida omkring i det gemensamma innanhavet såsom åländska, svenska och östliga tordmular gör. En sammanställning av i Kvarken ringmärkta och på skilda håll återfunna tordmular skulle säkert ge en intressant bild av Kvarken-tordmularnas flyttningsrörelser och omkringströvande liv under de första åren, innan de årliga häckningarna får dem att slå sig ner på utvalda häckningsskär någonstans i Östersjön.
